

הוציאו לו פרק חמישי יומא

נה.

עין משפט נר מצוה

בד א ב ג מ"פ פ"ג מהלכות
עבודת יוה"כ הלכה ה':

רבינו הגנאל

כמעליף כמגדנא. פירוש
כגון המכה שמרים ידו ואינו
מכה עד (ב) שורירי. ירושלמי
כמטבר. פי"י מי שאומרים
שטה ידו עד טברו. ת"ר
כשהוא אינו מזה על גגה
של כפרת אלא כנגד טיחה
של כפרת. הוא עוביה והוא
(ג) מצוה הכל אחד הוא. שיש
נוסחאות מתחלפות לפיכך
הזכרון להודיע שהכל טעם
אחד הם. כשהוא מזה למעלה
מצדיד ידו למטה וכשהוא
למטה מצדיד ידו למעלה.
מזה לן שמה למעלה ומזה
למטה. ופרשיון מדכתיב
והוא (עליו) באצבעו על פני
הכפרת קדמה ולפני הכפרת
ידו שבע פעמים. כל מקום
שנאמר על הוא למעלה
וכל מקום שנאמר לפני הוא
למטה. והכל במקום אחד הן
אלא הצדד (היד) הדין היא
כיצד כשהוא למעלה מצדיד
ידו למטה. פי' נותן כף
היד למטה ואצבעותיו כפי
למעלה ומה. והואה שהוא
מזה עולה למעלה מן כפרת
כנגד הכפרת מחוץ (הכפרת)
(לכפרת) וחזור ונופל למטה
בקרקע. וכשהוא מזה למטה
בקרקע מצדיד ידו למעלה
כלומר כף היד למעלה
ואצבעותיו למטה. ומזה כנגד
עוביה של כפרת שהיא מצוה
והיא טיחה כדגרסינן ארין
ט' וכפרת נסח הרי עשרה,
והואה שמה יורדת ונופלת
בקרקע מחוץ של ארין כנגדו.
וארבינן לא יאמר למטה
בשעיר כו'. כלומר לא היה
צריך לכתוב בשעיר לפני
הכפרת. דשמע כי מזה
מדת השעיר למטה. דגמרי
מטה דשעיר ממה דפר
שכבר כתביה ועשה את דמו
כאשר עשה לדם הפר. למה
נאמר לפני הכפרת בשעיר,
להקיש על הכפרת שכתוב
בשעיר לפני הכפרת שכתוב
בו. מה לפני שכתוב בו.
למה הוא ולא למעלה. אף
על נמי שכתוב בו למטה
הוא ולא למעלה. פי' זה
שכתבתי לך בשעיר והוא
אותו על הכפרת. אינו על
הכפרות משאל כמו ולפני
הכפרות. כשם לפני למטה,
כך על הכפרת שכתב למטה
הוא. כמו שכבר פירשנו
למה הוא ולא למעלה והוא
(למעלה) [מטה] בהצדד
הדין ויהודת אצבעותיו
והורדת אצבעותיו לכבד,
[דן] ולא דם נוגע בכפרת
הוא. וארבינן ארבעה לא
יאמר ולקח מום הפר והוא
באצבעו על פני הכפרת
קדמה שהוא למעלה בפר.
שיאנו צריך אתו. דגמרי
ממעלה דשעיר שהיה הכתוב
הקיים שנאמר ועשה את
דמו כאשר עשה לדם הפר.
נאמר למטה למעלה דפר
ממעלה בפר לאקושי (על
לפני) [לפני לעיל]. מה על
על משה אף פני פני מש.

אָלָא אי אמרת לַמַּעֲלָה דפר לַאֲקוּשֵׁי בּוּי. וְאִם תֵּאמַר וּמִנְּךָ
לַחֲת לַמַּעֲלָה דפר לֹא נִגַע אֵילִימָא מַהִיקָא דְשַׁעִיר כַּלְמָנָן
וְהָא שַׁעִיר גּוֹפִיָּה גַּמְר זַהִיקָאֵא לַחֲתָאֵא עַל לַפְנֵי וְדָבַר הַלְמַד
זַהִיקָא אִינו חוּזר וּמְלַמַּד זַהִיקָא וְי"ל גִּילוי מִלְמַתָּא הוּא דַּעַל דַּהֲכֹא
כְּדַתְסָא אִי נָמִי כִּיוֵן לַחֲשַׁכְתָּן דַּעַל

דשעיר לאו דווקא מקשינן נמי גבי
פר על לפני:

מַפְנֵי תַּעֲרוּבַת חוּבָה בְּגִדְבָה.
אֲזַל תַּעֲרוּבַת חוּבָה בְּחוּבָה
לִיכָא לְמִישָׁא שִׁיקָא מִקְרַת מַמְנוּת רַחֵל
וּמְקַלָּת מַמְנוּת לֹאֵה יִקְרִיב זַבְשִׁיל
לֹאֵה לַאֲפֹשֶׁר דַּלְל אַחַת לוֹרַת
מַעֲוִיָּה לַעֲלֵמָה וּנְוֹמַת זַשׁוּפֵר וְכָן
עוֹשִׂין לַרְבֵּן דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּסַבְרִיל
לְהוֹ שׁוּפְרוֹת הִיוּ לְקִינֵי חוּבָה וְכַשְׁתָּכָן
לוֹקָא מַלְל כְּרוּר קָן אַחַד מַקְרִיב כֹּל
קָן וְקָן לָסַם מִי שְׁוֹא:

מַפְנֵי תַּעֲרוּבַת חוּבָה בְּגִדְבָה.
אִין לְהַקְשׁוֹת לוֹמַר אִי־פִסְחָא לֹא
הִיו שׁוּפְרוֹת לַגְדָּה מַפְנֵי תַּעֲרוּבַת
אֲזַל לְחוּבָה תַּקְנו שׁוּפְרוֹת דִּי־ל
לַגְדָּה נִפְשֵׁי עוּדוּ דְזִימְנִין שְׁלָא הִיו
מַקְרִיבִין נְדָבָה יְמִינִס רַבִּיס כְּשֵׁלָא הִיס
הַמְּנַחֵם זַבֵּל וְצַמֵּן כָּן הִיו שׁוּמְרִיס
מַעוֹת הַגְּדָה לְהִי כִּרְכִי שׁוֹפֵר אֲזַל
חוּבָה יְכוּלִין לְהַקְרִיב לֹאֲלַחַת:

קִינֵין

אחת למטה בשעיר איני יודע כמה הריני דן
ונאמרו דמים למטה בשעיר מה למטה בפר שבע אף למטה בשעיר
שבע או כלך לדרך זו נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למטה
בשעיר מה למעלה בשעיר אחת אף למטה בשעיר אחת נראה למי דומה
דנין מטה ממטה ואין דנין מטה מלמעלה אדרבה דנין גופו מגופו ואין
דנין גופו מעלמא תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה תלמוד לומר כאשר עשה שיהיו כל
עשיותיו שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע למדנו
כמה למטה בפר ובשעיר שבע למעלה בפר איני יודע כמה והריני דן
נאמרו דמים למעלה בשעיר ונאמרו דמים למעלה בפר מה למעלה בשעיר
אחת אף למעלה בפר אחת או כלך לדרך זו נאמרו דמים למטה בפר
ונאמרו דמים למעלה בפר מה למטה בפר שבע אף למעלה בפר שבע
נראה למי דומה דנין מעלה ממעלה ואין דנין מעלה ממטה אדרבה דנין
גופו מגופו ואין דנין גופו מעלמא תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה
שאין תלמוד לומר כאשר עשה ומה ת"ל כאשר עשה שיהיו כל עשיותיו
שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע וכשם שלמעלה
בשעיר אחת כך למעלה בפר אחת: אחת אחת ואחת אחת ושתיים:
ב"ר ג' אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת וארבע אחת וחמש
אחת ושש אחת ושבע דברי רבי ג' מאור ר' יהודה אומר אחת אחת ואחת
שתיים ואחת שלש ואחת ארבע ואחת חמש ואחת שש ואחת שבע ואחת
ולא פליגי ג' מר כי אתריה ומר כי אתריה דכולי עלמא מיהת הואה ראשונה
צריכה מנין עם כל אחת ואחת מאי טעמא רבי אלעזר אומר ג' שלא יטעה
בהזאות רבי יוחנן אומר אומר קרא ² ולפני הכפרות יזה שאין תלמוד לומר
יזה ומה ת"ל יזה לימד על הואה ראשונה שצריכה מנין עם כל אחת ואחת
מאי בינייהו איכא בינייהו דלא מנה ולא טעה: יצא והניחו על כן הזהב
שבהיכל: ⁶ תנן התם רבי יהודה אומר ¹ לא היו שופרות לקיני חובה מפני
התערובות מאי מפני התערובות אומר רב יוסף מפני תערובת חובה בגדבה
אמר ליה אביי ונעביד תרי ונכתוב עלייהו הי דחובה והי דגדבה רבי יהודה

לית
לית

ובענין דנגע בכפרת. נוסח אחי מה פני פני ממש אף על על ממש. ופירושה כדרך ראשונה. ודחינן היא ימאי אי אמרת
למטה דשעיר לאקושי. ולמדנו שאין זה למעלה ממש, לא בזה ולא בזה שהקישן הכתוב זה [וזה], ולמה בא למעלה דפר,
ללמד שכל מקום שנאמר פני קדמה הוא, ואינו אלא פני המזרח ממש. אלא אי אמרת למעלה דפר להקשה ולמד כי כל
מקום שכתוב בו, על למעלה ממש הוא, וכל מקום שכתוב בו לפני, למטה ממש הוא, ותרווייהו על גופא של כפרות, כבר
למד זה מזה כמו שאמרנו למטה דשעיר למה לי, אלא דרבי למטה להקישא. ועמדה ההלכה כי כל ההזאות במקום אחד הן
והכל בקרקע. ת"ר והוא אותו על הכפרת וגו'. דייקנן דוקא דקרא מדכתיב אותו, דלא הוא צריך ליה אותו ש"מ כי הוא
אחת בלבד מן המנו למעלה. הנה מצאנו מפורש בשעיר למעלה הואה אחת, ומצאנו למטה בפר שבע הואה, שנאמר ולפני
הכפרות יזה שבע פעמים, וגמרי מהרדי דהא הקישן הכתוב כי עד ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר שיהיו כל עשיותיו

כמגדנא. כמכה בזרועה שמתחיל מן הכתמים ומכה והולך למטה:
אינו מזה על הכפורת. על גגה אלא כנגד עוביה ולא היו דמים
נוגעין בה: **כשהוא מזה.** אחת למעלה מלמד גב ידו למטה ומזה
כלפי למעלה וכשהוא מזה השבע למטה מלמד ידו למעלה ומזה למול

פניו אחת גבוהה ואחת צנמוך
הימנה וכולן נופלות לארץ: **מנה בני**
מילי. דאינו מזה על הכפורת אותן
שמים אחת של מעלה צפר ואחת
של מעלה בשעיר על גג הכפורת
ממש: **לא יאמר למטה בשעיר.** לא
יאמר ולפני הכפורת דהיינו למטה

דשעיר דכתיב ציה והוא אותו על
הכפורת ולפני הכפורת דלא כריך
דסוף סוף גמר ממתה דפר שהי
לא פירש צו כמה הואות וילפינן ליה
לקמן ממתה דפר דכתיב ציה ולפני
הכפורת זיה שבע פעמים וכיון דסוף
סוף גמר מיתה לישמוק קרא מיתה
ולגמרה לכולה מילתא דמטה דשעיר
ממתה דפר דליתאקושי להדי דכתיב
ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
דשאלמא למעלה דידיה אליעזרין
דמפורש צו אחת דכתיב והוא אותו
על הכפורת ואותו חלל משמע ובמעלה
דפר לא פירש אחת: **למה נאמר.**
למטה דשעיר לאקושי ליה מעלה
דשעיר ולומר על הכפורת כלפני
הכפורת מה לפני דלאו ממש נוגע
בכפורת דהא לפני על הארץ משמע
אף על גב דלא ממש נוגע בכפורת אלא
לענין שיהא מלמד ידו למטה:
אדרבה לא יאמר למעלה צפר ולא

לרין. דסוף סוף גמר לקמן ממעלה
דשעיר שפירש צו אחת: **למה נאמר**
לאקושי. לפני דפר למטה דפר
שהמופנה צא ללמד: **מה על על**
ממש. דהא על פני הכפורת כתיב
אף לפני על ממש שיהו דמים
נוגעים בעציה של כפורת: **אי אמרת**
בשאלמא למטה דשעיר לאקושי.
כדאמרן למעלה דפר דקשיא לך לא
יאמר מיבעי ליה לכדתניא וכו':
למדו למעלה בשעיר אחת. דלדעתו
חלל ממשעין: **שאין סלמוד לומר וכו'.**
שהרי אף כלאן פורש והוא ועל ולפני:
מר כי אתריה וכו'. באתריה דרבי
מאיר מונין מנין כלל תמילה ואחר
כך פרט כגון עשרים ואחת עשרים
ושתיים ובאתריה דרבי יהודה פרט
תמילה שמים ועשרים שלש ועשרים:
שלא יטעה. שיהא לו שהות בנתיים
עת לבו למנין שלא יטעה: **לימד**
לעיובא: לא היו שופרות לקיני
חובה. שופר לתת לתוכו מעות מי
שעליו קן חובה של צו חובה ויולדת או
מטמא מקדש כשם שהיו שופרות לקן
נדבה כדתניא לקמן בשמעתי"י והכהנים
לוקחין צנעות קינין ומקריבין אותן:
מפני שופרות חובה נגדבה. שמה
יתחלף שופר צנעות ויקריב מנמעת
שופר החובה נדבה או משל נדבה חובה

ומתפסל שהחובה אחת לתמטא ואחת לעולה והנדבה כולן עולות ואין מעשה עולה ומעשה חטאת שוין:

שורת, כשם של מטה בפר ד, כך למטה בשעיר ד, וכשם שלמעלה בשעיר אחת, כך למעלה בפר אחת ופשוטה היא כולה.

וימא ת"ר אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים כו'. כולי עלמא הואה ראשונה צריכה להימנות עם כל אחת ואחת. מאי טעמא, ר' אלעזר אומר כדי שלא יטעה. ר' יוחנן אומר מן התורה, מאחר שכתוב והוא באצבעו על פני הכפרות קדמה, לא היה צריך לכתוב ולפני
הכפרות יזה שבע פעמים, ואנן דייקנן בהזאות קא משתיי קרא. יזה דכתב רחמנא למה לי, ללמד על הואה ראשונה שצריכה להימנות עם כל אחת ואחת. וארבינן מכל מקום תרווייהו אית להו אחי סברא דצריכה להימנות הראשונה עם כל אחת ואחת מאי בינייהו
וארבינן איכא בינייהו דלא מנה אותה הראשונה עם כל אחת ואחת ולא טעה, לר' אלעזר יצא ידי חובה, לר' יוחנן לא עשה כלום. יצא והניחו על כן השני כו'. תנן התם ר' יהודה אומר לא היו שופרות לקיני חובה מפני התערובות. ואוקימנא תערובת חובה בגדבה.

(א) פ"ג חו"כ ז"ח ד"ה מלפני ואינו דהכחשה דלפני נטול על מלמח רק כנגד מלמח דרובי.
(ב) ע"י ירושלמי כלאן הלכה ד' יכול על מלמח ת"ל על לפני ואינו דהכחשה דלפני נטול על מלמח רק כנגד מלמח דרובי.
(ג) ע"י ירושלמי כלאן הלכה ד' יכול על מלמח ת"ל על לפני ואינו דהכחשה דלפני נטול על מלמח רק כנגד מלמח דרובי.
(ד) ע"י ירושלמי כלאן הלכה ד' יכול על מלמח ת"ל על לפני ואינו דהכחשה דלפני נטול על מלמח רק כנגד מלמח דרובי.